

# HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri:

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâslı GAD FRANKO

## TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulusî B. Temyiz Mahkemesi  
azasından

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri  
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.  
Müdrislerinden

Ahmet Refik B. İstanbul İcra Reisi

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.  
Müdrislerinden

M. Şari Kroza. İstanbul Hukuk Fa.  
Müdrislerinden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.  
Müdrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri  
Müdrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-  
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin İhzası komisyonu  
azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyotl. Paris Hukuk Fakül-  
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gad Franko Beyin yazıhanesi  
Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonmanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

EKSPRES MATBAASI

1929

# HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Her ayın on beşinde neşrolunur

TETEBBÜLER

DOCTRINE

**Hukukî fikirler:**

RÉFLEXIONS JURIDIQUES

## Kanunların Ahengi:

Kanunlar arasında tam bir ahengin temini lüzumunu geçen nüshamızda izah etmiştim. Bizim gibi biribiri arkasına muazzam ve mühim kanunlar iktibas eden bir millete bu kanunlar arasında ilk zamanlarda bazı muvazene sızliklerin vücudu tabiidir. Muvazene ve ahenk tedricen ve yavaş yavaş temin edilmek lazım gelir. Bu ahenksizlik en ziyade Borçlar kanunu ile Ticaret kanunu arasında göze çarpar. Sebebi de evvelce de arzû izah edildiği veçhile, esasen isviçrede Borçlar kanununun umuru ticariyede tatbik edilmiş olmasından ileri gelir. Ve ben o kanaattayım ki, bazı istisnalardan mada, Borçlar kanunundaki ahkâm, ticaret umuruna pek güzel tatbik edilir. Ve bazı nukatı nazardan Ticaret kanunundaki ona mümasil ahkâma nisbetle daha esash ve daha kuvvetli ve daha mantıktır.

Baro mecmuasının son nüshasında muhterem arkadaşımız Ali kemal Beyfendinin (komisyon mukavelesinin üçüncü şahıslara tesiri) ünvanı altındaki güzel makalesi bu ahenksizliği daha güzel isbat eder mahiyettir. Muharriri muhterem Ticaret kanunun 848 inci maddesile Borçlar kanunun 393 üncü maddesi arasındaki farkları tetkik etmektedir.

Ticaret kanunu sureti kat'iyede komisyoncunun yaptığı bir işten naşı müvekkil ile şahsı salis arasında bir rabıta hukukiye bulunmadığı ve huku aktın cümlesi komisyoncuya ait olduğunu hasren asrih ettiği halde Borçlar kanunu bu prensipi kabul etmekle beraber bazı istisnalar göstermektedir. Ezcümle müvekkil vekiline yani komisyoncuya karşı bütün vezaifini ifa ederse artık komisyoncunun rolü ortadan kalkdığı gibi komisyoncu iflâs ederse hakkını müvekkilin kendisi istimal edebilir.

Ali Kemal beyefendi bu iki metin arasındaki farkları telife çalışarak evvela, Ticaret kanununun muahhar olmasına nazaran Borçlar kanununun

hükümünü iptal eder mi, sualin<sup>2</sup> karşı ortada bir fesih olamayacağını ve aynı zamanda bu iki maddenin de yekdiğerinin mütemmimi olduğunu ve borçlar kanunu hususî hadiseye müteallik iken Ticaret kanununun aslî kaideyi tesis ettiğini söylüyorlar.

Bence bu nazariyeler nefselemre muvafık değildir.

Evveleminde Ticaret kanununun on ikinci maddesi mucibince kavanini ticariyenin sarahat ve delâleti mevcut oldukça Borçlar kanununa müracaat edemeyiz.

Borçlar kanunu mevadî ticariyede ancak en son - ve ticaret kanunlarında sarahat veya delâlet bulunmamak şartile - tatbik edilebilecek bir kanundur. Binaenaleyh bu iki maddeyi yaklaştırmak, telif etmek, mukayese eylemek lüzumsuz bir himmettir.

Mevadî ticariyede, hasri mana ile, hukuku akit komisyoncunudur. Mevadî kukukiyede Borçlar kanununun salîfüzzikir maddesi tatbik olunur. Bunun için Ali Kemal beyin makalesinin sonunda vardığı neticeye yani mevadî ticariyede dahi müvekkilin komisyoncu makamına kaim olabileceği hakkındaki mütalâaya iştirak edemeyiz.

Ali kemal beyefendinin haklı olduğu nokta şuradadır: Borçlar kanunun bu 393üncü maddesi daha ziyade muamelâtı ticariyeye tatbik edilmek üzere konulmuş bir maddedir. Zira ticarî vekâletler esasen muamelâtı ticariyedendir madde iflâsdan bahsetmekle ticarî muamelâtı göz önünde tuttuğunu sarahaten göstermektedir. Umuru hukukiyede o maddenin imkânı ve mahallî tatbiki yoktur. Evet bu böyledir. Fekat ne yapalım? Şari Borçlar kanununu İsviçrede olduğu gibi umuru ticariyede de tatbik etmekle iktifa etmesi lazım gelirken ayrı bir ticaret kanunu taknin etmiştir. Ve böylece Borçlar kanununu hemen umumiyetle tatbik edilemeyeceği mahkûm bir kanun hükmünde bırakmıştır.

Mevzuu bahis iki madde tetkik edilirse Borçlar kanunundaki hükmün muamelâtı ticariyeye daha muvafık bir hüküm olduğu göze çarpar. Komisyoncuya itimad kalmayan müvekkil komisyoncunun hakkını verir bizzat kendisi hukukunu müdafaa eder. Komisyoncu iflâs ederse aynı hakkı haizdir.

Ticaret kanunu ise bu hakkı müvekkile tanımıyor. Herhald: borçlar kanunundaki madde daha mantikîdir. Aynı ebahise dair her iki kanunda mevcut hükümler mukayese edilirse hemen cümlesinde Borçlar kanunu lehine aynı neticeye varıldığı görülür. **Milâslı: Gad FRANKO**

#### CEVAPLARIM :

M. A. Beye: Türkiyede ikamet edüp Rus Sovyet kükûmetince Rus tabiiyeti tanınamış olan ve binaenaleyh (tabiiyetsiz) bulunan rusların talaklarına türk kanunları dairesinde türk mahakimince hükmedilmesi lâzım gelir mütaleasındayım.

G. F.